

İKİNCİ BÖLÜM KARAR

SEDAT HASPOLAT BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2014/12849
Karar Tarihi : 20/7/2017

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Recep KÖMÜRCÜ
Celal Mümtaz AKINCI
Recai AKYEL
Raportör : Ayhan KILIÇ
Başvurucu : Sedat HASPOLAT

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; topluluk sigortası kapsamında ödenen yaşlılık aylığının kesilmesi ve önceden ödenenlerin de iadesi yolunda işlem tesis edilmesi, bu işlem üzerine topluluk sigortasına ödenen primlerin iadesi istemiyle açılan davada iadesine hükmedilen primlerin güncellenmemesi nedenleriyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 1/8/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüş sunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:
8. Başvurucu, 1946 doğumlu olup İstanbul'da ikamet etmektedir.
9. Başvurucu, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda öğretmen olarak görev yapmıştır. Başvurucu aynı zamanda öğretmenlik görevinden arta kalan zamanlarda serbest avukatlık faaliyetinde bulunmuştur.

10. Başvurucu, Emekli Sandığı yanında 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 86. maddesinde düzenlenen topluluk sigortasına tabi olmuş ve 1/1/1980 ile 29/5/2001 tarihleri arasında avukatlık hizmetlerinden dolayı topluluk sigortasına toplam 7608 iş günü karşılığı prim ödemesi yapmıştır.

11. Başvurucu, öğretmenlikten 15/9/1994 tarihinde emekli olmuş ve bu tarihten itibaren Emekli Sandığı tarafından başvurucuya emeklilik aylığı bağlanmıştır. Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından başvurucuya 506 sayılı Kanun'un 86. maddesi uyarınca 1/8/2002 tarihinden itibaren topluluk sigortası kapsamında yaşlılık aylığı ödenmeye başlanmıştır.

12. Emekli Sandığı ile yapılan yazışmalar sonucunda başvurunun 1/1/1967-1/7/1967 ve 1/1/1970-15/9/1994 tarihleri arasında Emekli Sandığına tabi hizmetlerinin olduğu ve 15/9/1994 tarihinden itibaren de kendisine Emekli Sandığı tarafından emeklilik aylığı bağlandığı anlaşılmıştır.

13. SGK İstanbul İl Müdürlüğünün (İl Müdürlüğü) 31/3/2008 tarihli işlemiyle 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 188. maddesine atıfta bulunularak başvurunun aynı zamanda Emekli Sandığından da yararlandığı gerekçesiyle topluluk sigortası kapsamındaki yaşlılık aylığı ödemeleri durdurulmuştur. Aynı işlemde 1/8/2002 ile 21/4/2008 tarihleri arasında ödenen toplam 33.096,12 TL'lik yaşlılık aylığının 1/1/1980 ile 29/5/2001 tarihleri arasında ödenen primler mahsup edildikten sonra kalan kısmının tahsilinin sağlanması için gereken işlemlerin yapılması istenmiştir.

14. İl Müdürlüğünün 31/3/2008 tarihli başka bir yazısıyla başvurucudan -33.096,12 TL borcu ödemek üzere- en kısa zamanda İl Müdürlüğüne müracaatı istenmiştir.

A. Yaşlılık Aylığının Kesilmesi ile Geçmişe Yönelik Borç Çıkarılmasına İlişkin İşleme Karşı Açılan Davalar

15. Yaşlılık aylığının kesilmesi ve geçmişe yönelik 33.096,12 TL borç çıkarılmasına ilişkin 31/3/2008 tarihli işlemin iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle başvurucu tarafından İstanbul 8. İdare Mahkemesinde iptal davası açılmıştır. Anılan Mahkemenin 14/7/2008 tarihli kararıyla davanın görev yönünden reddine karar verilmiştir. Bu karara karşı yapılan temyiz istemi, Danıştay Onbirinci Dairesinin 22/4/2009 tarihli kararıyla reddedilerek karar onanmıştır.

16. Başvurucu 12/8/2008 tarihinde aynı işleme karşı İstanbul 7. İş Mahkemesinde de dava açmıştır. Başvurucu, dava dilekçesinde emekli aylıklarının ödenen primlerin neması niteliğinde olduğunu ve kesilemeyeceğini ileri sürülmüştür.

17. Anılan Mahkemece 16/12/2009 tarihinde dava reddedilmiştir. Kararda, 1136 sayılı Kanun'un 188. maddesi uyarınca Emekli Sandığına tabi olarak çalışıldığı sürelerde yatırılan topluluk sigortası primlerinin geçerli olmadığı ve ayrıca Emekli Sandığına tabi olarak emekli olunduktan sonra topluluk sigortasına tabi olunmasının mümkün olmadığı gerekçelerine dayanılmıştır.

18. Değinilen karar, Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin (Daire) 13/5/2010 tarihli kararıyla onanmıştır.

B. Başvurucu Aleyhine Başlatılan İcra Takibi ve Açılan İtirazın İptali Davası

19. İl Müdürlüğü tarafından 1/6/2009 tarihinde Şişli 2. İcra Müdürlüğünde başvuru aleyhine 33.096,12 TL anapara, 1.060,85 TL de faiz olmak üzere toplam 34.157,01 TL'nin tahsili amacıyla icra takibi başlatılmıştır.

20. Başvurucunun itirazıyla takibin durması üzerine İl Müdürlüğü 29/7/2009 tarihinde İstanbul 8. İş Mahkemesinde (İş Mahkemesi) itirazın iptali davası açmıştır. Başvurucu, karşı dava açarak emeklilik için ödediği primlerin en yüksek banka mevduat faizi uygulanmak suretiyle iadesi isteminde bulunmuştur.

21. Mahkemece bilirkişi incelemesi yaptırılmıştır. Bilirkişi raporunda, yaşlılık aylığının kesilmesi ve geçmişe yönelik borç çıkarılmasına ilişkin işleme karşı açılan davada davanın reddine ilişkin İş Mahkemesince verilen kararın nihai olarak Dairenin 13/5/2010 tarihli kararıyla onanarak kesinleştiği işlenmiştir. Raporunda ayrıca 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 96. ve devamı maddelerinin olayda uygulanacağını Yargıtay tarafından da kabul edildiği ve bu nedenle somut olaya ilişkin değerlendirmenin bu mevzuata göre yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Raporunda, başvurucunun çifte sigortalılık durumunu bilmesi nedeniyle anılan 96. maddenin birinci fıkrasının (a) uyarınca geriye yönelik on yıllık ödemelerin tahsilinin mümkün olduğu ve dolayısıyla 6/11/1998 tarihinden sonra yapılan tüm ödemelerin iadesinin istenebileceği görüşü açıklanmıştır. Bilirkişi raporunda, idarenin 6/11/2008 tarihli yazıyla durumdan haberdar olduğu kabul edilerek 1/6/2009 tarihinde başlatılan icra takibinin bir yıllık zamanaşımı süresi içinde olduğu savunulmuştur. Raporunda son olarak başvurucu tarafından yatırılan primler 28,04 TL, bunlara işleyen faiz ise 144,75 TL olarak hesaplanmıştır.

22. Mahkemece 22/5/2013 tarihli kararla İl Müdürlüğü tarafından açılan dava kabul edilerek itirazın iptaline ve takibin devamına karar verilmiş, başvurucunun karşı davası da kısmen kabul edilmiştir. Kararın gerekçesinde idari işleme karşı açılan davanın İstanbul 7. İş Mahkemesinin 16/12/2009 tarihli kararıyla reddedildiği ve bu kararın Daire tarafından onanarak kesinleştiği belirtilmiştir. Gerekçede ayrıca idarenin 6/11/2008 tarihinde çifte sigortalılık durumundan haberdar olması üzerine bir yıl içinde takibat başlattığı ifade edilmiştir. Gerekçenin devamında 5510 sayılı Kanun'un 96. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca geriye dönük on yıllık yersiz ödemelerin iadesi yoluna gidilmesinin mümkün olduğu açıklanmıştır. Mahkeme kararında, başvurucu tarafından ödenen topluluk sigortası primlerinin Emekli Sandığı ile çakışan döneme isabet eden bölümünün iadesi gerektiği belirtilerek bilirkişi tarafından hesaplanan 28,04 TL anapara ve 144,75 TL faiz olmak üzere toplam 172,79 TL'nin başvurucuya ödenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

23. Başvurucu 22/8/2013 tarihli dilekçe ile bu kararı temyiz etmiştir. Temyiz dilekçesinde, işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte bulunun 506 sayılı Kanun'un 84. maddesinin son fıkrası hükmünün uygulanması gerektiği savunulmuştur. Dilekçede anılan hüküm uyarınca yersiz ödenen yaşlılık aylıklarının iadesinin istenmesinin mümkün olmadığı ifade edilmiş, davacı idarenin bu hüküm yerine işlemin tesis edildiği tarihten sonra 1/10/2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanun hükümlerini uyguladığı belirtilmiştir. Temyiz dilekçesinde ayrıca 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra İflas Kanunu'nun 72. maddesinin yedinci fıkrası gereğince icra takibinin alacağın öğrenilmesinden itibaren bir yıl içinde başlatılması gerekirken 1/6/2009 tarihinde başlatılmış olması nedeniyle hak düşürücü sürenin geçtiği ileri sürülmüştür. Dilekçede son olarak ödenen primlerin güncellenerek iadesi gerektiği vurgulanmıştır.

24. Dairenin 26/5/2014 tarihli kararıyla onanmıştır. Bu karar 17/7/2014 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir.

25. Başvurucu 1/8/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

26. Başvuru dilekçesinde 63.334 TL'ye ulaşan iade borcu nedeniyle başvurucunun evinin ve aracının haczedildiği belirtilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

27. 506 sayılı Kanun'un olay tarihinde yürürlükte bulunan 84. maddesi şöyledir:

“Yanlış ve yersiz olarak alınmış olduğu anlaşılan primler, alındıkları tarihlerden on yıl geçmemiş ise, hisseleri oranında işverenlere ve sigortalılara geri verilir.

İşverenlere geri verilecek primler için Kurumca kanuni faiz de ödenir. Bu faiz, primin Kuruma yatırıldığı tarihi takibeden aybaşıdan iadenin yapıldığı ayın başına kadar geçen süre için hesaplanır.

Primleri geri verilenlere, primleri iptal edilen çalışmaları dolayısıyla, Kurumca iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortasından yapılmakta olan yardım ve ödemeler durdurulur. Hastalık, Analık, Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortalarından yapılmakta olan yardımlar ile verilmekte olan ödenek ve aylıklar ise, ilgililer bu sebeple gerekli yardım, tahsis ve ödeme şartlarını yitirmiş olurlarsa durdurulur. Şu kadar ki, daha önce sağlanan yardımlara ait giderler ilgililerden geri alınmaz.

28. 506 sayılı Kanun'un olay tarihinde yürürlükte bulunan 86. maddesi şöyledir:

“Kurum, 2 nci ve 3 üncü maddelere göre sigortalı durumunda bulunmayanların Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca onanacak genel şartlarla (İş kazalarıyla meslek hastalıkları), (Hastalık), (Analık), (Malullük, yaşlılık ve Ölüm) sigortalarından birine, birkaçına veya hepsine toplu olarak tabi tutulmaları için, işverenlerle veya dernek, birlik, sendika ve başka teşekküllerle sözleşmeler yapabilir.

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olanların malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi, bu Kanununun 78 inci maddesine göre belirlenen prime esas kazanç alt ve üst sınırı arasında olmak şartıyla kendilerinin belirleyeceği miktarın % 30'udur. Ait olduğu ayı takip eden ayın sonuna kadar ödenmeyen primler için bu tarihten başlanarak 80 inci madde hükmüne göre gecikme zammı uygulanır.

Sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerin yurt dışındaki iş yerlerinde çalışmak üzere giden Türk işçilerine istekleri halinde 85 inci madde hükümleri uygulanır.”

29. 1136 sayılı Kanun'un olay tarihinde yürürlükte bulunan 86. maddesi şöyledir:

“188 inci maddede yazılı olanlar dışında kalan avukatların 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 86 ncı maddesinde gösterilen “Topluluk Sigortasına” girmeleri zorunludur. Ancak, bu zorunluluk (Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası) bakımından olup, (İş kazaları ve meslek hastalıkları), (Hastalık) ve (Analık) sigortalarına girmek avukatın isteğine bağlıdır.

(Ek fıkra: 26/02/1970 - 1238/2 md.) Topluluk Sigortasına tabi olan avukatlar hakkında bu kanundaki özel hükümlere aykırı olmamak kaydı ile, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile 05/01/1961 gün ve 228 sayılı Kanun ve bu kanunların ek ve tadilleri hükümleri uygulanır.”

30. 1136 sayılı Kanun'un olay tarihinde yürürlükte bulunan 88. maddesi şöyledir:

"Emekliliğe tabi bir görevde çalışmakta olanlar, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu kapsamına girenler (Aynı kanunun 85 inci maddesindeki isteğe bağlı sigortadan faydalananlar dahil), geçici 2 nci maddedeki borçlanmak hakkından faydalananlar ile T.C. Emekli Sandığından emeklilik veya malullük aylığı almakta olan yahut 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa göre yaşlılık veya malullük sigortasından faydalanmış bulunanlar ve aynı kanunun geçici 20 nci maddesindeki şartlara uygun olarak faaliyette bulunan sandıklara tabi bulunan veya bu sandıklardan faydalanmış olanlar 186 ncı madde uyarınca topluluk sigortasına giremezler.

Avukatın yukarıki fıkraya göre topluluk sigortasına girememesi, avukatlık meslekinin icrasına engel teşkil etmez. "

31. 5510 sayılı Kanun'un 1/10/2008 tarihinde yürürlüğü giren 96. maddesinin (a) bendi şöyledir:

"Kurumca işverenlere, sigortalılara, isteğe bağlı sigortalılara gelir veya aylık almakta olanlara ve bunların hak sahiplerine, genel sağlık sigortalılarına ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilere, fazla veya yersiz olarak yapıldığı tespit edilen bu Kanun kapsamındaki her türlü ödemeler;

a) Kasıtlı veya kusurlu davranışlarından doğmuşsa, hatalı işlemin tespit tarihinden geriye doğru en fazla on yıllık sürede yapılan ödemeler, bu ödemelerin yapıldığı tarihlerden,

...

itibaren hesaplanacak olan kanunî faizi ile birlikte, ilgililerin Kurumdan alacağı varsa bu alacaklarından mahsup edilir, alacakları yoksa genel hükümlere göre geri alınır. "

32. Danıştay Beşinci Dairesinin 13/11/2014 tarihli ve E.2014/1945, K.2014/7897 sayılı kararının ilgili bölümü şöyledir:

"İdari yargıda hukuka uygunluk denetiminin, dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte bulunan mevzuata göre yapılması, idare hukukunun temel ilkelerinden olduğundan, dava konusu işlem tarihi itibarıyla yürürlükteki haliyle, Emniyet Hizmetleri Sınıfı Mensupları Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin ...hüküm altına alınmıştır."

33. Danıştay Onüçüncü Dairesinin 11/2/2015 tarihli ve E.2014/574, K.2015/488 sayılı kararının ilgili bölümü şöyledir:

"Öte yandan, idari işlemlerde işlemin tesis edildiği tarihteki mevzuatın uygulanması esas olduğundan, bu işlemlerin hukuki denetiminin de kural olarak işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte bulunan mevzuata göre yapılması gerekmektedir."

34. Danıştay Sekizinci Dairesinin 7/4/2015 tarihli ve E.2014/3663, K.2015/2721 sayılı kararının ilgili bölümü şöyledir:

"... Kural olarak idari işlemlerin yargısal denetimi tesis edildiği tarihte yürürlükte bulunan mevzuata göre yapılmaktadır. Bu anlamda idari işlem niteliğindeki baroya yazılma isteminin kabulüne ilişkin işlemin tesis edildiği

tarihte yürürlükte bulunan mevzuata göre yargısal denetiminin yapılması gerekmekte ise de, ceza mahkumiyetine dayalı idari işlemlerde ilke olarak suç ve cezadan lehe olan normun uygulanması kuralının, ehliyetsizlikleri lehe Kanun hükmünün yürürlüğe girdiği tarihten itibaren kaldırdığının kabulü gerekmektedir...."

35. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 15/5/2013 tarihli ve E.2009/621, K.2013/1933 sayılı kararının ilgili bölümü şöyledir:

"Öte yandan, idari işlemlerde işlemin tesis edildiği tarihteki mevzuatın uygulanması esas olduğundan, bu işlemlerin hukuki denetiminin de kural olarak işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte bulunan mevzuata göre yapılması gerekmektedir."

B. Uluslararası Hukuk

36. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (Sözleşme) Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamındaki davalara genel olarak uygulanan ilkelerin ve özellikle anılan maddenin mülk edinme hakkını korumadığı biçimindeki ilkenin sosyal güvenlik ödemeleri ve sosyal yardımlar yönünden de geçerli olduğunu belirtmektedir. AİHM, bu hükmün sözleşmeci devletlerin herhangi bir sosyal güvenlik planını uygulayıp uygulamayacağını ya da bu planlar çerçevesinde kişilere ne tür menfaatlerin sağlanacağını ve bunların miktarının ne kadar olacağını belirlenmesi hususundaki serbestisine sınırlama getirmediğini vurgulamaktadır. Ancak AİHM'e göre Sözleşmeci devletlerin -ister önceden kişilerin katkı yapma şartına bağlı olsun ister olmasın- sosyal yardım ödemesi yapılmasını öngören yasal bir düzenlemenin bulunması durumunda bu düzenlemenin Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamına giren mülkiyete ilişkin bir menfaat doğurduğu kabul edilmelidir (*Moskal/Polonya*, B. No: 10373/05, 15/9/2009, § 38).

37. AİHM, modern demokratik devletlerde birçok bireyin yaşamını sürdürebilmek için hayatlarının tamamı ya da bir bölümünde sosyal güvenlik ve sosyal yardım ödemelerine bağımlı olduğunu belirtmektedir. AİHM, birçok hukuk sisteminin bu bireylerin belli bir derecede belirlilik ve güvenliğe ihtiyaç duyduklarını kabul ederek onlara birtakım imkânlar sağladığını ve bu çerçevede, öngörülen bazı koşulların yerine getirilmesi şartıyla bu bireylere çeşitli ödemeler yapılması yolunda düzenlemelere yer verdiğini hatırlatmaktadır. AİHM'e göre bireylerin iç hukuka göre sosyal yardım alma hakkının bulunduğu durumlarda, bu ekonomik menfaatler Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamına girer (*Moskal/Polonya*, § 39).

38. AİHM'e göre bir ekonomik menfaatin sonradan ortadan kaldırılması, olayın somut koşulları çerçevesinde tek başına o ekonomik menfaatin en azından ortadan kaldırdığı ana kadar Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında mülk olarak görülmesini engellemez. Öte yandan tartışma konusu ekonomik menfaate hak kazanmanın şarta bağlandığı durumlarda koşulun yerine getirilmemesi sonucu kaybedilen şarta bağlı hakkın Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi anlamında mülk olarak değerlendirilmesi mümkün değildir (*Moskal/Polonya*, § 40).

39. AİHM, sosyal adaletin önemine dikkat çekmekle birlikte bunun kural olarak kamu otoritelerinin -ihmalllerinden kaynaklananlar da dâhil olmak üzere- hatalı işlemlerini geri almasına engel teşkil etmeyeceğinin altını çizmektedir. AİHM'e göre aksi karara varılması, haksız zenginleşme yasağına aykırılık oluşturur. Bu durum aynı zamanda sosyal güvenlik sistemine katkı payı ödeyen ve özellikle katkı payı ödedikleri

hâlde kanuni koşulları taşıyamaları nedeniyle bundan yararlanamayan diğer bireylere haksızlık oluşturur. Son olarak bu, sınırlı kamu kaynaklarının kamu yararına uygun olmayan alanlara harcanması sonucunu doğurur (*Moskal/Polonya*, § 73).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

40. Mahkemenin 20/7/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Yaşlılık Aylığının Geleceğe Yönelik İptal Edilmesine İlişkin Şikâyet

41. Başvurucu, yaşlılık aylığının iptal edilmiş olması nedeniyle kazanılmış hakkının ihlal edildiğini öne sürmüştür. Avukatlık yapmış olması nedeniyle fiziksel ve ruhsal olarak yıprandığını ifade eden başvurucu, iki ayrı meslekte çalışmasının topluluk sigortası kapsamında yapılan yaşlılık aylığı ödemesinin iptalini gerektirmediğini savunmuştur.

42. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un geçici 1. maddesinin (8) numaralı fıkrası şöyledir:

"Mahkeme, 23/9/2012 tarihinden sonra kesinleşen nihai işlem ve kararlar aleyhine yapılacak bireysel başvuruları inceler."

43. Anılan hüküm gereğince Anayasa Mahkemesi 23/9/2012 tarihinden sonra kesinleşen nihai işlem ve kararlar aleyhine yapılacak bireysel başvuruları inceler. Dolayısıyla Mahkemenin zaman bakımından yetkisi ancak bu tarihten sonra kesinleşen nihai işlem ve kararlar aleyhine yapılan bireysel başvurularla sınırlıdır. Kamu düzenine ilişkin bu düzenleme karşısında, anılan tarihten önce kesinleşmiş nihai işlem ve kararları da içerecek şekilde Anayasa Mahkemesinin yetki kapsamının genişletilmesi mümkün değildir (*G.S., B. No: 2012/832, 12/2/2013, § 14*).

44. Nihai işlem veya kararların anılan tarihten önce kesinleştiklerinin tespiti hâlinde ilgili şikâyetler bakımından başvurunun kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir. Mahkemenin yargı yetkisine ilişkin bu tespitin bireysel başvuru incelemesinin her aşamasında yapılabilmesi mümkündür (*Korcan Pulatsü, B. No: 2012/726, 2/7/2013, § 32*).

45. Yaşlılık aylığının kesilmesi ve geçmişe yönelik 33.096,12 TL borç çıkarılmasına ilişkin 31/3/2008 tarihli işlemin iptali istemiyle 12/8/2008 tarihinde İstanbul 7. İş Mahkemesinde başvurucu tarafından açılan dava 16/12/2009 tarihli kararla reddedilmiştir. Karar, Dairenin 13/5/2010 tarihli kararıyla onanarak kesinleşmiştir.

46. İl Müdürlüğü tarafından 29/7/2009 tarihinde İş Mahkemesinde açılan dava, Şişli 2. İcra Müdürlüğünde başvurucu aleyhine 33.096,12 TL anapara, 1.060,85 TL faiz olmak üzere toplam 34.157,01 TL'nin tahsili amacıyla başlatılan icra takibine yapılan itirazın iptali istemine ilişkindir. Ayrıca başvurusunun açtığı karşı dava da emeklilik için ödediği primlerle ilgilidir. Söz konusu davada, başvurusunun yaşlılık aylığının geleceğe yönelik kesilmesiyle ilgili işlem dava konusu değildir. Nitekim Mahkeme, yaşlılık aylığının kesilmesine ilişkin olarak İstanbul 7. İş Mahkemesinin 16/12/2009 tarihli kararına atıfta bulunmakla yetinmiş; yaşlılık aylığının kesilmesi işleminin hukuka uygunluğuyla ilgili ayrıca bir değerlendirme yapmamıştır. Dolayısıyla yaşlılık aylığının kesilmesine ilişkin sürecin Dairenin 13/5/2010 tarihli kararıyla sona erdiği anlaşılmıştır.

47. Bu durumda başvurunun yaşlılık aylığının ileriye yönelik olarak kesilmesine ilişkin bölümünün Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkisinin kapsamı dışında kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

48. Açıklanan nedenlerle başvurunun bu bölümünün diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin *zaman bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Başvurucu Tarafından Ödenen Primlerin Güncellenmemesine İlişkin İddia

49. Başvurucu, avukatlık faaliyeti karşılığında topluluk sigortasına ödediği 7608 iş günü karşılığı primin güncellenmemesinden şikâyet etmektedir.

50. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrasında bireysel başvuruda bulunulmadan önce ihlal iddiasının dayanağı olan işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörölmüş olan idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının tüketilmiş olması gerektiği belirtilmiştir. Temel hak ihlallerini öncelikle derece mahkemelerinin gidermekle yükümlü olması, kanun yollarının tüketilmesi koşulunu zorunlu kılar (*Necati Gündüz ve Recep Gündüz*, B. No: 2012/1027, 12/2/2013, §§ 19, 20; *Güher Ergun ve diğerleri*, B. No: 2012/13, 2/7/2013, § 26).

51. Somut olayda başvuru tarafından İl Müdürlüğü aleyhine açılan karşı davada başvuru, emeklilik için ödediği primlerin en yüksek banka mevduat faizi uygulanmak suretiyle iadesi isteminde bulunmuştur. Dava dilekçesinde, primlerin güncellenerek ödenmesi yolunda herhangi bir talepte bulunulmamıştır. Başvuru 22/8/2013 tarihli temyiz dilekçesinde primlerin güncellenerek iadesi gerektiğini belirtmiş ise de dava dilekçesinde ileri sürölmeyen bu iddianın temyiz aşamasında dile getirilmesi hiçbir hukuki sonuç doğurmaz. Nitekim Daire kararında, başvuru ilkinin ilk kez temyiz aşamasında öne sürdüğü bu iddiaya ilişkin herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır. Sonuç olarak topluluk sigortasına ödenen primlerin güncellenerek ödenmesi gerektiği yolundaki iddianın derece mahkemelerinde usulüne uygun olarak dava konusu edilmediği kanaatine varılmıştır.

52. Açıklanan nedenlerle primlerin güncellenerek ödenmesi gerektiği iddiasının yetkili derece mahkemeleri önünde tanınan başvuru yolları tüketilmeden bireysel başvuru konusu yapıldığı anlaşıldığından başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *başvuru yollarının tüketilmemiş olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Araç ve Ev Hazine Yönelik İddia

53. Başvurucu, evine ve aracına haciz uygulandığını belirtmiş; taşıt haczi nedeniyle 20.000 TL ve ev haczi nedeniyle 50.000 TL maddi, 100.000 TL de manevi tazminat ödenmesi talebinde bulunmuştur.

54. 6216 sayılı Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında açıkça dayanaktan yoksun başvuruların Anayasa Mahkemesince kabul edilemezliğine karar verilebileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda başvuru ilkinin ihlal iddialarını kanıtlamadığı, temel haklara yönelik bir müdahalenin olmadığı veya müdahalenin meşru olduğu açık olan başvurular ile karmaşık veya zorlama şikâyetlerden ibaret başvurular açıkça dayanaktan yoksun kabul edilebilir (*Hikmet Balabanoglu*, B. No: 2012/1334, 17/9/2013, § 24).

55. Başvuru dilekçesinde, başvurunun evinin ve aracının da haczedildiği belirtilmiş ve bu nedene bağlı olarak tazminat isteminde bulunulmuş ise de haciz işlemlerine yönelik olarak bireysel başvuru incelemesi yapmaya elverişli herhangi bir şikâyetin dile getirilmediği görülmektedir. Bireysel başvuru incelemesi yapmaya elverişli bir şikâyetin varlığından söz edilebilmesi için yakınılan hususun ve bunun maddi ve hukuki dayanaklarının hiçbir tereddüte yer bırakmayacak biçimde gösterilmesi, açıklanması gerekmektedir. Müdahale teşkil eden işleminden sadece söz edilmiş olması, tek başına "bireysel başvuru incelemesi yapmaya elverişli bir şikâyet" in mevcut olduğu sonucuna ulaşılabilmesi için yeterli değildir.

56. Başvurucu tarafından haciz işlemlerinden şikâyet edildiği hususu hiçbir tereddüte yer bırakmayacak bir biçimde öne sürülmediğinden ve bu şikâyetin maddi ve hukuki dayanakları açık bir biçimde ortaya konulmadığından başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olduğu kanaatine varılmaktadır.

57. Açıklanan nedenlerle ev ve araç hazine ilişkin iddianın diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

D. Ödenen Yaşlılık Ayıklarının İadesi İstemine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

58. Başvurucu, öğretmenlikten arta kalan zamanlarında avukatlık yaptığını ve avukatlık faaliyeti kapsamında topluluk sigortasına uzun yıllar prim ödediğini ifade etmiştir. Topluluk sigortasına prim yatırmak suretiyle emekli olabilmenin fiziksel ve ruhsal yıpranmalarının bir karşılığı olarak kanun koyucu tarafından getirilen bir imkân olduğunu dile getiren başvuru, bu primlerin neması olarak ödenen yaşlılık aylıklarının geri istenmesinin yasal bir dayanağının bulunmadığını ileri sürmektedir. İşlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte bulunan 506 sayılı Kanun'un 84. maddesinin son fıkrasının uygulanması gerektiğini savunan başvuru, anılan kuralda yersiz ödenen primler karşılığında yapılan ödemelerin iadesinin istenemeyeceğinin açıkça düzenlendiğini vurgulamıştır. Başvurucu, idarenin işlem tarihinden (31/3/2008) sonra 1/10/2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanun'un 96. maddesini uygulamasının kanunların geriye yürümezliği ilkesine aykırı olduğunun altını çizmiştir.

59. Başvurucu, 2004 sayılı Kanun'un 72. maddesinin yedinci fıkrası gereğince icra takibinin alacağın öğrenilmesinden itibaren bir yıl içinde başlatılması gerekirken 1/6/2009 tarihinde başlatılmış olması nedeniyle hak düşürücü sürenin geçtiği ve borçlandırma işleminin bu nedenle de hukuka aykırı olduğu görüşünü açıklamıştır.

2. Değerlendirme

60. İddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak Anayasa'nın "*Mülkiyet hakkı*" kenar başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

61. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun şikâyetinin özü, topluluk sigortası kapsamında yapılan ödemelerin geri istenmesine yönelik olduğundan bu şikâyetin mülkiyet hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

62. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

b. Esas Yönünden

i. Mülkün Varlığı

63. Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında "*Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.*" denilmek suretiyle mülkiyet hakkı güvenceye bağlanmıştır. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Bu bağlamda mülk olarak değerlendirilmesi gerektiğinde kuşku bulunmayan menkul ve gayrimenkul mallar ile bunların üzerinde tesis edilen sınırlı aynı haklar ve fikri hakların yanı sıra icrası kabil olan her türlü alacak da mülkiyet hakkının kapsamına dâhildir (*Mahmut Duran ve diğerleri*, B. No: 2014/11441, 1/2/2017, § 60).

64. Somut olayda İl Müdürlüğü tarafından başvurucuya 1/1/2005-17/11/2009 dönemine ilişkin olarak 506 sayılı Kanun'un 86. maddesi uyarınca topluluk sigortası kapsamında ödenen yaşlılık aylıklarının başvurucudan iadesi istenmektedir. Yaşlılık aylıkları, başvurucuya ödenmekle kendisinin mevcut mal varlığı hâline gelmiştir. Bu nedenle bunların geri istenmesine yönelik işlemin de Anayasa'nın 35. maddesi bağlamında mülk teşkil ettiğinin kabulü gerekir.

ii. Müdahalenin Varlığı ve Türü

65. Başvurucuya ödenmek suretiyle başvurucunun mevcut mal varlığına dâhil olan yaşlılık aylıklarının iadesi yolunda işlem tesis edilmesinin mülkiyet hakkına müdahale teşkil ettiği açıktır.

66. Anayasa'nın mülkiyet hakkına müdahaleyle ilgili üç kural ihtiva ettiği görülmektedir. Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında herkesin mülkiyet hakkına sahip olduğu belirtilmek suretiyle "mülkten barışçıl yararlanma hakkı"na yer verilmiş, ikinci fıkrasında da mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahalenin çerçevesi belirlenmiştir. "Mülkten yoksun bırakma" ve "mülkiyetin kontrolü", mülkiyet hakkına müdahalenin özel biçimleridir. Mülkten yoksun bırakma şeklindeki müdahalede mülkiyetin kaybı söz konusudur. Mülkiyetin kullanımının kontrolünde ise mülkiyet kaybedilmemekte ancak mülkiyet hakkının malike tanıdığı yetkilerin kullanım biçimi, toplum yararı gözetilerek belirlenmekte veya sınırlandırılmaktadır. Mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahale ise genel nitelikte bir müdahale türü olup mülkten yoksun bırakma ve mülkiyetin kullanımının kontrolü mahiyetinde olmayan her türlü müdahalenin mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahale kapsamında ele alınması gerekmektedir (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, B. No: 2014/1546, 2/2/2017, §§ 55-58).

67. Mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin türü belirlenirken sonucu yanında ayrıca müdahalenin amacının da dikkate alınması gerekmektedir. Günümüzde devletler, ekonomik ve sosyal hayatı yönetmek, belli bir düzen kurmak gayesiyle bireylere yükümlülük veya yasak getirici birtakım kurallar ihdas etmektedir. Devletlerce oluşturulan sosyal ve ekonomik düzenin korunabilmesi için çeşitli cezai veya hukuki yaptırımlar vazedilmektedir. Bu yaptırımlar hürriyeti bağlayıcı ceza gibi kişilerin bazı

hak ve özgürlüklerinin sınırlandırılması veya duruma göre tamamen ortadan kaldırılması biçiminde olabileceği gibi mülkiyet hakkına müdahale mahiyeti taşıyan mali nitelikteki birtakım kısıtlama veya yoksunluklar şeklinde de tezahür edebilir.

68. Yetkili kamu otorite ve organlarınca getirilen yasak ve önlemlere aykırı davranılması karşılığında mali nitelikte yaptırım öngörülmesi, ilgili yasak veya önlemle korunan hukuki yararın temas ettiği ekonomik ve sosyal alanın kontrolü amacıyla yöneliktir. Burada devlet, koyduğu yasak veya öngördüğü yükümlülüğe aykırı davranışı yaptırıma bağlamak suretiyle kurduğu sosyal ve ekonomik düzenin devamlılığını ve korunmasını hedeflemektedir. Bu nedenle kamu yükümlülük ve yasaklarına aykırı davranış nedeniyle mali nitelikte yaptırım uygulanması suretiyle mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin "mülkiyetin kontrolü" kapsamında görülmesi gerekmektedir.

69. Somut olayda hem öğretmen olan hem de avukatlık yapan başvurucuya, avukatlık faaliyeti nedeniyle prim yatırdığı topluluk sigortası kapsamında yapılan yaşlılık aylığı ödemelerinin başvurucunun Emekli Sandığına tabi olduğu ve Emekli Sandığından emeklilik aylığı aldığı gerekçeleriyle 1136 sayılı Kanun'un 188. maddesi atıfta bulunularak iadesi yolunda idari işlem tesis edilmiştir. 1136 sayılı Kanun'un 188. maddesinde, emekliliğe tabi bir görevde çalışmakta olanlar ile Emekli Sandığından emeklilik aylığı almakta olanların topluluk sigortasına giremeyecekleri düzenlenmiştir. Bu hükümle kişilerin çifte sigortalı olmalarının önlenmesi ve bu suretle sosyal güvenlik sisteminin devamlılığının sağlanması amaçlanmıştır.

70. Bu kapsamda başvurucuya ödenen yaşlılık aylıklarının iadesinin istenmesi yolundaki işlem, 1136 sayılı Kanun'un 188. maddesiyle getirilen çifte sigortalılık yasağının yaptırımı mahiyetindedir. Bu yaptırımın "tazmin" amacı taşıması, bunun teknik anlamda yaptırım olma vasfını ortadan kaldırmamaktadır. Dolayısıyla yaşlılık aylıklarının iadesinin istenmesi suretiyle başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin mülkiyetin kullanılmasının düzenlenmesi şeklindeki üçüncü kural çerçevesinde incelenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

iii. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

71. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabilmesi öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin de gözönünde bulundurulması gerekmektedir.

72. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

73. Anılan madde uyarınca temel hak ve özgürlükler, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaksızın Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun düşebilmesi için müdahalenin kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekmektedir (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, § 62). Buna göre öncelikle müdahalenin kanuni dayanağının bulunup bulunmadığı incelenmelidir.

74. Somut olayda topluluk sigortası kapsamında 1/8/2002 ile 21/4/2008 tarihleri arasında başvurucaya ödenen toplam 33.096,12 TL aylıklık aylığının iadesi yolunda 31/3/2008 tarihli işlem tesis edilmiştir. Anılan işlemde çift sigortalılık yasağının neşet ettiği kanun hükmü (1136 sayılı Kanun'un 188. maddesi) gösterilmiş ancak bu yasağın ihlaline uygulanan yaptırımın (ödenen aylıklık aylıklarının iadesinin) kanuni dayanağı açıklanmamıştır. Bununla birlikte Mahkeme kararında aylıklık aylıklarının geri istenmesinin kanuni dayanağının 5510 sayılı Kanun'un 1/10/2008 tarihinde yürürlüğe giren 96. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi olduğu kabul edilerek inceleme yapılmış ve dava bu madde temelinde reddedilmiştir. Başvuruca ise 1/10/2008 tarihinde yürürlüğe giren bu hükmün 31/3/2008 tarihinde tesis edilen işlemin kanuni dayanağı olamayacağını öne sürmüştür. Başvurucaya göre işlem tarihinde yürürlükte bulunan ve bu nedenle uygulanması gerekli olan hüküm, 506 sayılı Kanun'un 84. maddesinin son fıkrası olup anılan hükümden de yersiz ödenen primler karşılığında yapılan ödemelerin iadesinin istenemeyeceği açıkça düzenlenmiştir.

75. Müdahalenin kanuni dayanağının bulunup bulunmadığı hususunda inceleme yapılırken Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen hukuk devleti ilkesinin ve bu bağlamda kanunların geriye yürümezliği ilkesinin de gözönünde bulundurulması gerekmektedir.

76. Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen hukuk devleti ilkesinin ön koşullarından biri kişilerin hukuki güvenliğinin sağlanmasıdır. Hukuk devletinin sağlamakla yükümlü olduğu hukuk güvenliği ilkesi, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılan ortak değerdir. Kural olarak hukuk güvenliği kanunların geriye yürütülmemesini zorunlu kılar. "Kanunların geriye yürümezliği" olarak adlandırılan bu ilke uyarınca kanunlar kamu yararı ve kamu düzeninin gerektirdiği, kazanılmış hakların korunması, mali haklarda iyileştirme gibi kimi ayrıksı durumlar dışında ilke olarak yürürlük tarihinden sonraki olay, işlem ve eylemlere uygulanmak üzere çıkarılır. Geçmiş, yeni çıkarılan bir kanunun etki alanı dışında kalır. Bu nedenle sonradan yürürlüğe giren kanunların geçmiş ve kesin nitelik kazanmış hukuksal durumlara etkili olmaması hukukun genel ilkelerindedir (AYM, E.2014/177, K.2015/49, 14/5/2015).

77. Yaşlılık aylıklarının iadesine ilişkin uyuşmazlıklar adli yargıda görülse de özünde bir idari işleme dayanmaktadır. Yukarıda atıfta bulunulan Danıştay kararlarından da anlaşılacağı üzere idari işlemlerde genel kural, işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte bulunan mevzuatın uygulanmasıdır (bkz. §§ 32-35). Henüz yürürlüğe girmeyen bir mevzuat hükmüne dayanılarak idari işlem tesis edilemeyeceği gibi işlemin tesis edildiği tarihten sonra yürürlüğe giren bir mevzuat hükmü dikkate alınarak idari işleme ilişkin uyuşmazlığın çözümlenmesi de mümkün olamaz. Kişilere yükümlülük yükleyen bir kanun hükmünün, yürürlüğe girdiği tarihten önceki dönemde tesis edilen idari işlemlere uygulanması "geriye yürüme" mahiyeti taşır. Kanunların hukuk devletinin temel güvencelerinden biri olan geriye yürümezlik ilkesini zedeleyecek biçimde uygulanması suretiyle mülkiyet hakkına müdahalede bulunulması, kanunilik güvencesinin ihlali sonucunu doğurabilir.

78. Başvuru konusu olayda başvurucaya ödenen yaşlılık aylıklarının iadesi yolundaki idari işlem 31/3/2008 tarihinde tesis edilmiştir. İşlemin tesis edildiği tarihte 5510 sayılı Kanun'un 96. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi yürürlükte değildir. Anılan hüküm 1/10/2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla 1/10/2008 tarihinde

yürürlüğe giren söz konusu hükmün 31/3/2008 tarihinde tesis edilen idari işlemin yasal dayanağını teşkil etmesi mümkün değildir. Gerek idare tarafından gerekse derece mahkemelerince başkaca bir yasal dayanak da gösterilmediğinden başvurucuya ödenen yaşlılık aylıklarının iadesinin istenmesi suretiyle mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kanuni dayanaktan yoksun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

79. Açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

80. Başvurucuya ödenen yaşlılık aylıklarının iadesinin kanuni dayanağının ortaya konulmadığı gerekçesiyle mülkiyet hakkının kanunilik unsuru yönünden ihlal edildiği sonucuna ulaşıldığından "hak düşürücü sürenin geçtiği"ne ilişkin iddiayla ilgili bu aşamada bir inceleme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

E. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

81. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

82. Başvurucu, ihlalin tespitine ve icra takibi nedeniyle 63.334,90 TL tazminat ödenmesine karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

83. Kanuni dayanağı bulunmayan müdahaleyle başvurunun mülkiyet hakkının ihlal edildiği saptanmıştır.

84. Mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının giderilebilmesi için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunduğundan kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere İş Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

85. Yeniden yapılacak yargılamanın sonucuna göre başvurunun tazminat istemi değerlendirilebileceğinden bu aşamada tazminat istemi hakkında bir karar verilmesine gerek bulunmamaktadır.

86. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 206,10 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Yaşlılık aylığının geleceğe yönelik iptal edilmesine ilişkin iddianın zaman bakımından yetkisizlik nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE

2. Başvurucu tarafından ödenen primlerin güncellenmemesine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemiş olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

3. Araç ve ev hazine ilişkin şikâyetin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

4. Başvurucuya ödenen yaşlılık aylıklarının iadesinin istenmesine ilişkin şikâyetin KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 8. İş Mahkemesine (E.2009/696) GÖNDERİLMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

D. 206,10 TL harçtan oluşan toplam yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

E. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA OYBİRLİĞİYLE,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE, OYBİRLİĞİYLE 20/7/2017 tarihinde karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Recai AKYEL

Başvuru Numarası : 2014/12849

Karar Tarihi : 20/7/2017

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Bölüm çoğunluğunca, Başvurucuya ödenen yaşlılık aylıklarının geri istenmesine ilişkin şikâyet yönünden Anayasanın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının, idari işlemin kanuni dayanağı olmadığı gerekçesiyle ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. Bu değerlendirmede 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe giriş tarihi dikkate alınmıştır.

2. Başvurucuya ödenen yaşlılık aylıklarının iadesi yolundaki idari işlemin tesis edildiği 31.3.2008 tarihinde 5510 sayılı Kanunun 96. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi yürürlükte olmadığından, bu yasanın iadeye ilişkin idari işlemin yasal dayanağını tekil etmesi her ne kadar mümkün değil ise de, aynı tarihte yürürlükte olan

506 sayılı Kanunun 84. maddesi yürürlükte olup, bu kurallara göre de aynı şekilde aylıkların iadesi gerektiği anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle mahkemelerin kararlarında yanlış mevzuata atıf yapılmış olmakla birlikte, aslında iadenin kanuni dayanağı nesnel olarak mevcut olup, başka bir yasa da yer almıştır.

3. Başvurucu her ne kadar 5510 sayılı Kanundan farklı olarak, uygulanması gereken 506 sayılı Kanunun 84. maddesinin son fıkrasında, yersiz ödenen primler karşılığında yapılan ödemelerin iadesinin istenemeyeceğinin düzenlenmiş olduğunu iddia etmiş ise de 506 sayılı Kanunun bahse konu maddesi aylıklar dahil tüm ödemelerin değil, sadece daha önceden yapılmış olan **“yardımlar”**ın geri istenemeyeceğine ilişkindir. Maddenin son fıkrasının ikinci cümlesinde yardımlar ile *“Hastalık, Analık, Malulluk, Yaşlılık ve Ölüm Sigortalarından yapılmakta olan yardımlar ile verilmekte olan ödenek ve aylıklar ise...”* şeklinde ayırım yapılmak suretiyle bu ödeme türleri farklılaştırılmış, bunlardan sadece **yardımlar** iade dışı tutulmuştur.

4. Bu nedenle, olayda uygulanacak yasa hükümlerine göre, başvurucudan yaşlılık aylıklarının iadesinin istenmesinin yasal dayanağı mevcut olup, yasaların genelliği ve kanunu bilmemenin mazeret sayılamayacağı şeklindeki temel hukuk ilkeleri karşısında, iadeye esas teşkil eden dayanağın (506 sayılı Kanun) açıkça belirtilmemesinin başvurucu lehine bir kazanılmış hak doğurması mümkündür.

5. Aylıkların iadesi suretiyle mülkiyete yapılan müdahalenin Kanuni dayanağı mevcut olduğu ve yanlış Kanuna atfen yapılan işlem doğru Kanuna göre yapıldığında da iade yönündeki sonuç değişmeyeceğinden, başvurucunun mülkiyet hakkının ihlal edildiği yolundaki sonuca katılmamaktayım.

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT